

УДК 911.3 : 32 (477.82)

DOI: 10.18524/2303-9914.2020.2(37).216568

А. В. Кузишин, канд. геогр. наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
кафедра географії України і туризму
вул. М. Кривоноса, 2, Тернопіль, 46027
kuzyshyn_a@tnpu.edu.ua

ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ЕЛЕКТОРАЛЬНИХ СИМПАТІЙ НАСЕЛЕННЯ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО РЕГІОНУ ЗА ПІДСУМКАМИ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ 2019 РОКУ

Пропоноване дослідження носить субрегіональний характер та присвячене великому регіону України. Нами розглядалася територія Західноукраїнського регіону (загалом 9 одиниць) на рівні адміністративних областей в розрізі виборчих округів, щоб виявити взаємозв'язок між результатами голосування та широким спектром змінних, що визначають регіональний соціально-економічний історичний, соціокультурний контекст. Наше просторове багатовекторне дослідження було здійснено на основі аналізу наступних змінних: підтримка партії «Слуги народу», підтримка інших парламентських партій за результатами виборів 2019 року, розподіл голосів між право-центристськими та ліберально-центристськими партіями парламентського рівня, підтримка/протистояння так званих «старих» і «нових» парламентських партій в ході голосування 2019 року, а також просторовий аналіз явки виборців. Проведені дослідження ґрунтуються на даних Центральної виборчої комісії України, включали дані різних територіальних рівнів охоплення (виборча дільниця – виборчий округ – адміністративна область).

Ключові слова: Західноукраїнський регіон, вибори, результати виборів, явка виборців, територіальна підтримка партій, парламентські партії.

ВСТУП

21 липня 2019 року в Україні відбулися парламентські вибори, за результатами яких до складу парламенту ввійшло п'ять політичних партій. Безумовне лідерство отримала партія ліберально-центристського спрямування «Слуга народу», яка була абсолютно новим політичним проектом. Також ідеологічно близькими були погляди партії «Голос», яка також була новим гравцем політичного олімпу держави. Право-центристські сили представлені партією «Європейська солідарність», що пережила певний ребрединг (в недалекому минулому – блок Петра Порошенка «Солідарність», що було утворено на основі однойменної партії). За ідеологічними поглядами (але не за персональними стосунками лідерів) до «ЄС» близькою є партія «Батьківщина», яка також подола-

ла необхідний прохідний бар'єр. До парламенту пройшла партія ліберального спрямування «Опозиційна платформа – За життя!», утворена представниками потужних олігархічних структур держави. Загалом з 22 політичних партій до Верховної Ради пройшло п'ять партій. Партія «Слуга народу» стала першою партією в Україні після комуністичної епохи до 1991 року, яка забезпечила абсолютну більшість місць у парламенту, що дозволило призначити уряд власних висуванців та сформувати монобільшість в парламенті.

Зміни на українській політичній сцені співпадали з піднесенням популістських настроїв та партій у Європі та зменшенням підтримки партій з усталеними та досвідченими лідерами таких як Alternative für Deutschland в Німеччині, Freiheitliche Partei Österreichs в Австрії, Шведські демократи – Sverigedemokraterna або Датська народна партія – Dansk Folkeparti. Вони стали попередниками популяризації відцентристських кампаній у Великобританії та США, які проклали шлях до голосування за Brexit та перемогу Дональда Трампа, а також найкращих історично результатів Національного фронту Франції у 2017 році. Питання в тому, наскільки результати українських виборів 2019 року відповідають цьому широкому міжнародному контексту.

Конкретне питання, яке ми маємо намір деталізовано розглянути в цій статті, пов'язане з просторовим розподілом таких настроїв. Ми дослідили виборчі території Західноукраїнського регіону (загалом 9 одиниць) на рівні адміністративних областей в розрізі виборчих округів, щоб виявити взаємозв'язок між результатами голосування та широким спектром змінних, що визначають регіональний соціально-економічний історичний, соціокультурний контекст. Цей підхід може бути цікавим принаймні з трьох причин.

Регіональне дослідження такого характеру є запорукою правильного розуміння зв'язку між формуванням виборчих округів та результатами виборів. Висновки можуть бути актуальними для інших регіонів України, а можливо – і інших держав.

Слід погодитися з думкою А. Ласон та А. Токої [23], що останніми роками спостерігається зростання інтересу до ролі партійних лідерів на виборах та персоналізації політики. Сьогодні є достатньо досліджень, зокрема польських науковців, які спрямовані на те, щоб спростувати гіпотезу про те, що лідер партії є основним та визначальним фактором виборчих рішень у випадку нових партій, ніж у випадку з більш інституціоналізованими та вже сформованими партійними структурами. Відповідно до сучасної тенденції досліджень, просторові дослідження дозволяють зафіксувати непомітний ефект харизми місцевих лідерів на результат голосування, принаймні, коли вибори проводяться у виборчих округах, і є, мабуть, єдиним недеklarативним методом вивчення цього явища [23].

Об'єктом даного дослідження є просторовий аналіз результатів виборів до парламенту України 2019 року в межах Західноукраїнського регіону. Предметом дослідження виступили обрані змінні оцінки результатів виборів в Захід-

ноукраїнському регіоні. *Метою* нашої наукової розвідки є проведення просторового багатовекторного дослідження, яке сформоване під впливом наступних змінних: (i) безпрецедентна підтримка партії «Слуги народу», (ii) підтримку інших парламентських партій 2019 року, (iii) розкол голосів між право-центристськими та ліберально-центристськими партіями парламентського рівня, (iv) підтримка/протистояння так зв. «старих» і «нових» партій та (v) явка виборців.

Використані в роботі дані, доступні на сайті Центральної виборчої комісії, включали дані різних територіальних рівнів охоплення (виборча дільниця – виборчий округ – адміністративна область).

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В останні роки дослідження детермінант виборчої поведінки, що оцінюється через показники явки виборців, суттєво розширилися. Ґрунтовний аналіз таких наукових розвідок провели А. Ласон та А. Токої [23], які відзначили, що лише в 2014 р. було опубліковано близько 200 досліджень. Їх дослідження показали, що оцінка явки виборців, проведені як багатоваріантний регресійний аналіз, включає щонайменше одну з 14 змінних: - *соціально-економічний*: чисельність населення, концентрація населення (хоча це слабо співвідноситься з явкою виборців), стабільність населення (вимірюється трьома факторами: мобільність населення, приріст населення та відсоток власників будинків у громаді), однорідність доходів та етнічна однорідність, частка меншин (явка виборців нижча, якщо частка меншини у населенні більша), минула явка; - *політична*: близькість виборів [19] – існує позитивний зв'язок між конкурентоспроможністю виборів та відсотком виборців, які приходять на голосування, політичною роздробленістю [12], виборчими витратами [14, 15]; - *інституціональна*: виборча система [16, 17], обов'язкове голосування [18], вимоги до реєстрації [11] та одночасні вибори [25]. З позиції співставлення етнічних особливостей, а також партійної організації регіонів держави виборчі результати аналізував М. Дінстрянський [4]. Такі дослідження проводилися також нами [6, 7, 8], оцінюючи особливості електоральної культури та змін електорального поля в межах території Західної України.

Шукаючи просторові детермінанти поведінки при голосуванні, слід враховувати деякі інші аспекти країни, як в довгостроковій перспективі, так і пов'язані з конкретними виборчими обставинами у 2019 році.

Після перших виборів в Україні та системної трансформації поза комунізмом, розпочатої у 1991 р., можна було спостерігати значні регіональні відмінності як у виборах, так і в явці на них. Сьогодні в науковій літературі з електоральної географії можна знайти два основні аспекти просторової диференціації виборчої поведінки. Згідно з першою, головною причиною виборчої диспропорційності є історичні та культурні обставини, в той час як друга – зосереджена на соціально-економічних чинниках [27]. Перша теорія підкреслює актуаль-

ність входження території України в різні державні утворення (панування на досліджуваних територіях Російської та Австро-Угорської імперій, пізніше Радянського Союзу та входження окремих територій зокрема Західної України, в склад Польщі, Румунії, Чехо-Словаччини) позначилося на світогляді місцевого населення, яке періодично робило спроби проголошення незалежності окремих регіонів України або її цілісного об'єднання в межах однієї держави. Це стало основою історичного формування політичних поглядів. Насамперед це позначилося на тих областях України, які сьогодні мають вихід до кордону. Ця закономірність часто пояснюється тривалими традиціями парламентаризму, що була характерна для суспільства, яке формувалося в польській та австрійській державах, тоді як східні громади, що розвиваються в складі Російської імперії, завдяки авторитарному режиму, не мали відповідних умов для прогресу. Тут можна провести деяку паралель з формуванням електоральної прихильності в різних частинах Польщі [20]. Життя в такому середовищі призвело до формування чітких соціальних норм і політичних поглядів [22]. Друга концепція відкидає історичний вплив, пояснюючи виборчу поведінку переважно використанням сучасних соціально-економічних ситуацій. Такий підхід також знайшов своє відображення в дослідженні А. Ласон та А. Токої [23].

Наше дослідження насить субрегіональний характер та присвячене великому регіону України. При його вивченні слід зупинитися на інституційній та політичній змінній, а не лише зосереджуватися на соціально-економічних. Загальні інституційні детермінанти, які можна застосувати до всіх регіонів: головування є добровільним, попередня реєстрація не потрібна, виборці за потреби можуть змінювати місце голосування при попередній реєстрації, якщо в день виборів він не може знаходитися за місцем проживання. Виборчі округи формуються шляхом об'єднання адміністративних територій складаються і формуються за територіальним принципом з врахуванням рекомендованого числа виборців (в середньому – 160 тис. осіб).

У Європі географічна мінливість визначальних факторів явки виборців була досліджена Е. Манслеем та У. Демшаром [24]. Приклад виборів мера в Лондоні 2012 року показав, що поведінка виборців змінюється в географічному просторі і що деякі змінні, які, як вважається, впливають на явку певним чином, діють нерівномірно в просторі, а іноді навіть змінюють напрямок на протилежний традиційному передбачуваному ефекту. Щодо Франції, М.-С. Саїб намагався визначити частку нерівномірності у явці виборців, що безпосередньо є результатом конкретних соціально-економічних факторів досліджуваних районів, щоб розрізнити конкретний ефект сусідства [26].

З метою проведення просторового дослідження рівня явки виборців, підтримки окремих партій, особливо безпрецедентної підтримки партії «Слуга народу», розподіл голосів між право-центристськими та ліберально-центристськими, а також старими та новими партіями, ми використовували дані Центральної виборчої комісії України.

При підготовці статті нами було використано низку загальнонаукових методів – аналітичний, статистичний, літературний та порівняльно-географічний.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Згідно з інформацією Центральної виборчої комісії України, партію «Слуга народу» загалом в Україні підтримало 43,16 % тих, хто взяв участь у виборах, що забезпечило 254 з 424 депутатських місць. Партія «Опозиційна платформа – за життя!» набрала 13,05 % голосів (43 місця) – нагадаємо, що в такому форматі обидві ці партії участь у виборах брали вперше. В межах Західноукраїнського регіону ці політичні сили мали різну підтримку. Якщо партія «Слуга народу» мала в цих областях приблизно таку ж кількість симпатиків, як в Україні загалом, то партія «Опозиційна платформа – за життя!» мала мінімальну підтримку, яка абсолютно не забезпечила б проходження цієї політичної структури до парламенту. Оцінюючи просторовий розподіл за результатами виборів слід наголосити, що партія «Слуга народу» була більш популярною серед виборців у східних та південно-східних округах Західноукраїнського регіону. Водночас підтримка партій «Європейська солідарність», «Батьківщина», «Голос» була більшою в західних та центральних виборчих округах цього регіону. Це може свідчити про те, що електорат цих трьох партій мав схожий профіль, а також, що партія «Голос» як новачок парламентських виборчих перегонів перехопив деяку частину виборців «Європейської солідарності».

Намагаючись пояснити результати голосування та перемогу партії «Слуга народу», ми повинні врахувати гостру критику нею попереднього парламенту та тих партій, які були в ньому представлені, а також низку привабливих (але потенційно дуже дорогих) обіцянок виборцям. У зв'язку з тим, що «Слуга народу» звинуватив попередній уряд у політиці підтримки великого бізнесу та створення для нього преференцій, можна припустити, що економічна ситуація в регіонах (мається на увазі динаміка надходжень ПДВ, доходів у розрахунку на особу/1000 осіб), можливо, вплинула на результати голосування таким чином, що населення не відчуло очікуваного росту власного добробуту. Тому вони вважали за краще віддати свої голоси за партію «Слуга народу».

Що стосується самої виборчої кампанії, партія «Слуга народу» проголосивши низку привабливих обіцянок, серед яких першочерговою була – побороти корупцію та сформувати повністю нове політичне обличчя країни за рахунок повного оновлення управлінських кадрів на всіх рівнях. Ці ключові пропозиції чітко сформували оновлені уподобання електорату, що були не традиційними для більшості виборчих округів та адміністративних територій України загалом та Західноукраїнського регіону зокрема.

Парламентським виборам у липні 2019 року були своєрідним продовженням президентських виборів березня того ж року, коли ця ж політична одиниця безапеляційно отримала перемогу для свого кандидата. Обіцянка повного реформатування влади та змін позиціонування стосунків з населенням стали

умовою послаблення інших партій в Україні та серйозної підтримки нового політичного проекту.

Основна мета кампанії партії «Європейська солідарність» полягала в утриманні своїх виборців після тривалого періоду ролі правлячої партійної структури з 2014 року, який охоплював різні фази фінансово-економічної кризи, хоча була низка досягнень щодо євроінтеграційного вектору та відкритості європейського простору для українців. Партія зіткнулася з додатковою, несподіваною загрозою втрати виборців через створення нової ліберальної («Слуга народу») та проєвропейської («Голос») партій. Обидві значною мірою орієнтувала свою програму на молодих виборців з вищою освітою та підприємців, зацікавлених у ліберальній економічній політиці, на яку сподівались вже тривалий період. Їх обіцянкою було спростити податкову систему, усунути профспілкові та пенсійні пільги, а також удосконалити систему освіти відповідно до ринку праці. Це також сприяло ідеологічному нейтралітету держави. Політична пропозиція була спрямована переважно на широкі верстви незаможного населення, яке домінує в країні.

Впровадження медичної реформи, яка не носила системного характеру та викликала серйозне несприйняття в населення, також були умовою не підтримки правлячих партій «Європейська солідарність» та «Батьківщина». Тому можна використати для нашого аналізу низку демографічних змінних, таких як кількість дітей, у віці до 14 років, кількість працездатного населення, показники безробіття. Видається справедливим твердження про взаємозв'язок між демографічною структурою та підтримкою конкретних партій. Так, молодь підтримувала на цих виборах новоутворені партійні об'єднання («Голос», «Слуга народу»), із зростанням віку виборців зростала підтримка правоцентристських партій («Європейська солідарність» та «Батьківщина»).

Беручи до уваги змінні, що стосуються структури економіки, частка сільськогосподарства (розуміється як відсоток зайнятих у сільськогосподарському секторі) передбачалось збільшити підтримку «Слуга народу» через їх передвиборну обіцянку ввести закон, що дозволить придбати землі виключно українськими фермерами.

З іншого боку, очікується, що змінні, пов'язані з економічною діяльністю, такі як зайнятість на 1000 населення та рівень добробуту населення позитивно вплинуть на підтримку ліберальних партій («Слуга народу» та «Опозиційна платформа – за життя!»), особливо для «Слуги народу», яка в основному орієнтувала свою програму на молодих виборців з вищою освітою та підприємців, зацікавлених у ліберальній економічній політиці.

Набір даних містить різні культурні та історичні фактори, які формують прихильність до правоцентристських партій, які більш прихильні до націонал-патріотичних ідей.

Однією з складових цього процесу є явка виборців. Оцінюючи її, варто наголосити, що населення областей даного регіону відзначається активною

громадською позицією. Щоправда, спостерігається стійка тенденція до зменшення числа тих, хто висловив свою думку в ході голосування – в виборах до Верховної Ради 2006 р. участь брали 70 % електорату досліджуваного регіону, в виборах 2007 р. – 67,1 %, у виборах 2012 р. – 66,1 %, у виборах 2014 р. – 59,1 %, 2019 р. – 49,3 %. Водночас, ці показники є суттєво вищими у порівняння з пересічноукраїнськими (за виключенням показника 2019 р. (49,8 %), адже вибори відбувалися в сезон відпусток та значна частина виборців не могла фізично взяти участь у виборах, так як перебувала за межами постійного місця реєстрації) (рис.1).

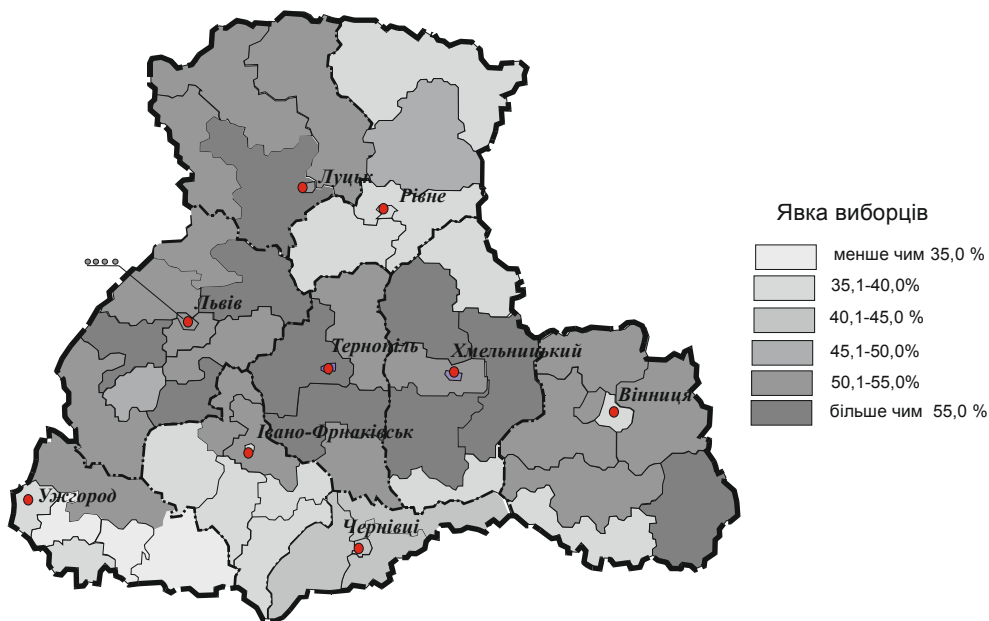

Рис.1. Показники явки виборців в ході виборів до Верховної Ради 2019 року в межах Західноукраїнського регіону (в розрізі виборчих округів)*

*Розраховано автором за [30]

В розрізі областей також є свої стійкі тренди. Традиційно невисока явка характерна для поліетнічних Закарпатської та Чернівецької областей, де показник участі у виборах є на 7-15 % нижчим, ніж в регіоні на даний рік виборів. Високі показники відвідуваності виборчих дільниць властиві для областей Галичини (Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської) – в усі виборчі роки тут спостерігалась явка на 1-11 % вища, ніж в регіоні загалом.

Водночас специфікою відзначалися певні внутрішньообласні території, де показники участі у виборчому процесі суттєво відрізняються від тих, що були характерні для регіону загалом або для певної області.

В Закарпатській області в ході електоральних зрізів 2006 і 2007 рр. найнижчою (54-56 %) була явка в Рахівському, Тячівському та Хустському районах, що

відзначаються домінуванням дисперсного (розсіяного) типу сільських населених пунктів, які не завжди співпадають з порогом територіальної доступності виборчих дільниць. В ході перерозподілу виборчих округів (джерімендрінгові технології) в 2012 і 2014 рр. стало зрозумілим, що найбільш пасивний електорат властивий для Рахівського та Тячівського районів (33-37 % явки на виборчі дільниці).

Найвищі показники відвідуваності виборчих дільниць характерні для адміністративних районів в межах Львівської та Івано-Франківської областей, що межують між собою (Жидачівський, Рогатинський та Галицький). Це дозволяє твердити про значний рівень виборчої дисципліни в межах цих територій. В ході виборів 2006 і 2007 рр. явка на виборчі дільниці тут коливалась в межах 85-79 % від загального числа виборців. Навіть в результаті нового переділу округів ці ж адміністративні райони утримали лідерство за показником участі в голосуванні (65-74 %). В 2019 р. ці області залишилися всеукраїнськими лідерами за кількістю тих, хто взяв участь у виборах (Івано-Франківська область – 54,2 %, Львівська область – 53,4 %).

Дані показники є ознакою чітких трендів, властивих для певних територій Західноукраїнського регіону і підтвердженням, що дані території відзначаються традиціями участі або абсентеїзму щодо виборчого процесу як такого.

Загалом виборча кампанія 2019 року ввійде в історію електоральної географії України як кампанія з наймасштабнішою підтримкою однієї політичної партії – «Слуга народу» (рис. 2). Про ідеологічні підходи її формування ми згадували вище, тепер же зосередимося на просторовому аналізі підтримки цієї політичної сили. Загалом в Україні за неї проголосувало 43,16 % тих, хто взяв участь у виборах. Цей показник мав суттєві коливання в межах областей Західноукраїнського регіону (усереднений показник – 39,76 %). В найбільш східній області регіону – Вінницькій, усереднений показник підтримки цієї партії складав 38,23 %. Умовно найнижчу підтримку в межах області ця партія мала в обласному центрі (менше 31 %; це логічно, зважаючи на популярність тут двох політсил, для яких місто є своєрідною «малою батьківщиною» у зв'язку з походженням звідси їх лідерів – «Європейська солідарність» та політичної партії «Українська стратегія Гройсмана»), найвищу – в південних адміністративних районах області (Крижопільський, Могилів-Подільський, Піщанський, Чечельницький, Ямпільський райони) – понад 46,5 %. В Хмельницькій області дана партійна структура мала надзвичайно рівномірну підтримку в усіх адміністративних територіях, – в межах 45-49 %. Тернопільська область нетрадиційно потужно підтримала партію «Слуга народу», яка представляє ліберальну ідеологію. В середньому їй висловили підтримку третина електорату області і ця підтримка також була надзвичайно рівномірною – 29-33 %. Для Івано-Франківської області характерна суттєва амплітуда розходження показників. Найнижчим (25,61 %) цей показник був в Івано-Франківську, а максимальна підтримка була властива для південних районах області (Верховинський, Косівський,

Снятинський). Львівська область була єдиною в регіоні та Україні загалом, в межах якої партія «Слуга народу» зайняла не перше місце за результатами голосування. Також в області була не однакова підтримка цієї партії. Найменшою ця підтримка була в Львові та адміністративних районах навколо Львова (15,5-17 %), а найвищою – в передгірних (південно-західних) районах області (близько 29 %). Закарпатська та Чернівецька області були єдиними в досліджуваному регіоні, в межах якої понад половина електорату віддала свої голоси за лідера парламентських перегонів (тільки в Ужгороді та Чернівцях цю партію проголосувало близько 43 % і 44 % виборців відповідно). Для областей Волинського субрегіону (Волинська і Рівненська області) також характерні незначні коливання в підтримці даної партії – мінімальна, – 38 % була властива для міста Рівне, максимальна – 45,5 % – для північних районів Рівненської області (Березнівський, Костопільський, Сарненський).

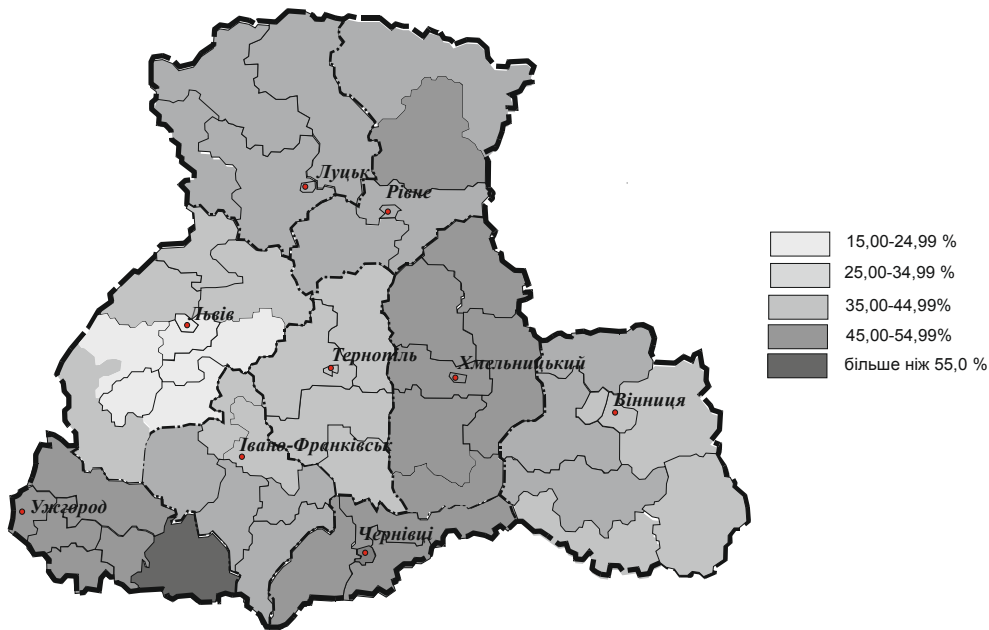

Рис. 2. Підтримка партії «Слуга народу» в ході виборів до Верховної Ради 2019 року в межах Західноукраїнського регіону (в розрізі виборчих округів)*

*Розраховано автором за [30]

Можна спробувати обґрунтувати популярність цієї політичної сили на даному етапі своєрідними глобалізаційними впливами, можливо навіть краще називати цей процес «вестернізаційними проявами» – масове захоплення та тиражування західних поглядів та стилю поведінки – стиль життя, ліберальна демократія, ринкова економіка, примат індивідуальних прав та свобод над колективними. Водночас в суспільстві назріли протестні настрої, пов'язані з

психологічною втомою чекання змін для широких верств населення. Регіональні відміни в підтримці можна обґрунтувати нестабільними політичними уподобаннями, які властиві для поліетнічних областей (Закарпатська та Чернівецька області), а також традиціями підтримки інших ідеологій, які властиві для галицьких областей (Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська). Східноподільські та волинські області в цьому питанні займають дещо проміжне положення.

Також вартим уваги є розподіл голосів між новими парламентськими партіями, які отримали своїх представників в Раді («Слуга народу» та «Голос») і партіями, які вже були в парламенті в попередніх каденціях («Європейська солідарність», «Батьківщина», «Опозиційна платформа – за життя!»). В 2019 р. електорат віддав перевагу новим політичним силам, які, щоправда, представляли різні ідеології. Таке протистояння є ознакою боротьби за ідеологічне лідерство, яке виливається і в лідерство за сферами впливу (табл. 1).

Таблиця 1

**Показники підтримки нових та зрілих парламентських партій
в Західноукраїнському регіоні за результатами парламентських виборів
2019 року***

№ з/п	Область	Політична партія		Загальна підтримка парламентських партій
		Нові парламентські партії	Зрілі парламентські партії	
1	Вінницька	41,58	23,61	65,19
2	Волинська	48,78	24,90	73,68
3	Закарпатська	54,75	22,33	77,08
4	Івано-Франківська	47,30	27,78	75,08
5	Львівська	45,11	30,99	76,10
6	Рівненська	49,88	24,40	74,28
7	Тернопільська	44,69	26,24	70,93
8	Хмельницька	50,91	22,95	73,86
9	Чернівецька	55,22	25,92	81,14
	В середньому по Західноукраїнському регіону	48,69	25,46	74,15
	Загальнодержавний показник	48,98	29,33	78,27

*Складено нами за даними [30]

В середньому в межах Західноукраїнського регіону ці партії підтримало майже 49 %. Найнижча підтримка була властива для Тернопільської (це можна пояснити консервативністю поглядів місцевого населення) та Вінницької (в межах цієї території значною була підтримка молодого політичної сили «Українська стратегія Гройсмана», яка не пройшла до парламенту але її лідер має істотні впливи на даній території) областей. Максимальна прихильність електорату до нових політичних сил була в межах Закарпатської та Чернівецької областей (в кожній з них ці політсили підтримало майже 55 % виборців). Це обґрунтовується пануванням космополітичних поглядів серед місцевого населення, його поліетнічністю та значними впливами популістських ідей, що навіяні європейськими тенденціями. Це чітко простежується у виборчих округах, які розташовані вздовж кордонів з Угорщиною та Румунією.

Серед досвідчених парламентських партій в регіоні насамперед мали підтримку ВО «Батьківщина» та «Європейська солідарність». Партія «Опозиційна платформа – за життя!» за своєю ідеологією та персональним складом не мала підтримки в регіоні, тому не є суттєвим чинником для оцінки електоральних уподобань.

Середній показник підтримки цих партій в регіоні – це чверть виборців, що є досить низьким показником як для Західноукраїнського регіону. Тільки в Львівській області цей показник близький до 31 %, що природно, у зв'язку з суттєвою традиційною підтримкою досвідчених партій право-центристських партій і близько 23 % – в Закарпатській та Хмельницькій областях.

Цікавим критерієм для оцінки політичної зрілості електорату регіону можна вважати показники підтримки політичних партій, які пройшли до парламенту. Таким чином можна стверджувати про раціональність мислення виборців конкретного регіону, а також про переконливу підтримку цих партій, які мали прихильність більш ніж 5-ти відсотків виборців. Щоправда, другий критерій не завжди є презентативним, адже в межах України не в усіх областях парламентські партії подолали прохідний бар'єр.

Як свідчать дані ЦВК, в середньому понад 74 % виборців Західноукраїнського регіону підтримало ті партії, які пройшли до парламенту (цей показник досить суттєво відрізняється від загальнодержавного). Найнижчою підтримка парламентських партій була у найсхіднішій області досліджуваного регіону, – Вінницькій, – 65,19 %. Максимальною підтримка парламентських партій була в Чернівецькій області (понад 81 %). Загалом в п'яти областях означеного регіону (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Чернівецька) підтримка партій, які пройшли до парламенту перевищувала пересічнорегіональний показник. Водночас лише одна область цієї території перевищила загальнодержавний показник підтримки парламентських партій – Чернівецька (табл. 2).

Таблиця 2

Показники підтримки парламентських партій в Західноукраїнському регіоні за результатами парламентських виборів 2019 року*

№ з/п	Область	Політична партія					Загальна підтримка парламентських партій
		Європейська солідарність	Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	Голос	Слуга народу	Опозиційна платформа – за життя!	
1	Вінницька	8,20	9,99	3,35	38,23	5,42	65,19
2	Волинська	8,00	13,11	6,97	41,81	3,79	73,68
3	Закарпатська	4,52	9,74	4,31	50,44	8,07	77,08
4	Івано-Франківська	11,77	14,66	13,11	34,19	1,35	75,08
5	Львівська	19,70	9,58	22,92	22,19	1,71	76,10
6	Рівненська	9,63	10,56	7,95	41,93	4,21	74,28
7	Тернопільська	12,56	12,12	13,11	31,58	1,56	70,93
8	Хмельницька	6,94	10,63	4,11	46,80	5,38	73,86
9	Чернівецька	6,69	10,30	4,54	50,68	8,93	81,14
	В середньому по Західноукраїнському регіону	9,78	11,19	8,93	39,76	4,49	74,15
	Загальнодержавний показник	8,10	8,18	5,82	43,16	13,01	78,27

*Складено нами за даними [30]

В розрізі окремих партій, які пройшли до парламенту області Західноукраїнського регіону також продемонстрували неоднозначну підтримку, яка має суттєві відхилення від загальнодержавного показника. Партії «Європейська солідарність», Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», «Голос» відзначалися вищою підтримкою, ніж в державі загалом. В Львівській області «Європейська солідарність» та «Голос» мали підтримку суттєво вищу, ніж в Україні загалом. Це можна обґрунтувати кількома регіональними причинами. Насамперед Львівська область є «малою батьківщиною» лідера «Голосу» і це стало передумовою такої підтримки. «Європейська солідарність» була підтримана через особливі ментальні риси населення цієї області, яке в усі виборчі кампанії незалежної України демонструвало підтримку партій проєвропейських поглядів. Ця ж причина є обґрунтуванням суттєвої підтримки Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина» та «Європейська солідарність» в більшості областей Західноукраїнського регіону.

Партія «Слуга народу» мала дещо нижчу підтримку в Західноукраїнському регіоні, ніж в Україні загалом. Сам факт переваги партій з такими поглядами наразі слід вважати феноменом голосування для цих областей. В п'яти областях даної території показники підтримки лідера парламентських виборів були вищими, від пересічнорегіонального, це – Волинська, Закарпатська, Рівненська, Хмельницька та Чернівецька області. Слід наголосити, що ця підтримка була досягнута за рахунок голосів електорату невеликих міст та сільської місцевості.

Парламентська партія «Опозиційна платформа – за життя!» не отримала в регіоні необхідної кількості голосів, щоб пройти до парламенту (всього – 4,49 %). В Львівській, Івано-Франківській та Тернопільській областях цю партію підтримало менше 2 % виборців, що відповідає поглядам місцевого електорату. Відносно підтримку ця політична структура мала в поліетнічних областях регіону (Закарпатська та Чернівецька), в яких за них проголосувало понад 8 % виборців. Це свідчить, що ідеологія, яку підтримує ця партія не є близькою та зрозумілою місцевому населенню.

Останнім критерієм, який ми хочемо проаналізувати, пов'язаний з розподілом голосів між партіями, які представляють загалом антагоністичні погляди – між право-центристськими («Європейська солідарність», ВО «Батьківщина») та центристськими партіями («Слуга народу», «Опозиційна платформа – за життя!») парламентського характеру. Погляди право-центристського (близькі до націонал-патріотичних) напрямку є традиційними для областей Західної України, але в 2019 р. вони мали дещо зменшену підтримку. В середньому за парламентські партії цього напрямку в регіоні проголосувало близько 21 % виборців (в Україні в середньому – 18 %). Найбільше голосів за ці партії було віддано в областях традиційної їх підтримки – Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська область. Так, в місті Івано-Франківську, Львові та навколльвівських адміністративних районах їх підтримало понад 31 % електорату, в центральні-західних адміністративних районах Тернопільської області (Бережанський, Зборівський, Козівський, Підгаєцький, Тернопільський райони) – понад 27 %. В трьох областях досліджуваної території підтримка цих партій була меншою, ніж пересічно в Україні – традиційно, це в поліетнічних областях – Закарпатській та Чернівецькій, а також Хмельницькій. Мінімальна підтримка право-центристських партій була в межах традиційно найбільш поліетнічних районів Закарпатської області – Виноградівського, Берегівського, Іршавського, Хустського районів (в межах 12 %).

Ліберальні погляди, які сповідують партії «Слуга народу» та «Опозиційна платформа – за життя!», загалом не є притаманними Західноукраїнського регіону. Але виборча кампанія 2019 р. виходила поза традиційні правила. Оцінюючи ці партії як ідеологічно близькі, можна констатувати, що цей напрямок мав безперечне лідерство в Україні, але неоднозначно були підтримані в межах досліджуваної території. В середньому в Україні ці партії підтримало понад

56 % електорату. З Західноукраїнському регіоні цьому показнику відповідали лише дві області – Закарпатська та Чернівецька області. В цих же областях є адміністративні райони, електорат яких більш ніж на 60 % підтримав ці парламентські партії – Герцаївський, Глибоцький, Новоселицький, Заставнівський, Кельменецький, Сокирянський, Хотинський райони та м. Новодністровськ (Чернівецька область), Берегівський, Іршавський, Мукачівський, Хустський, Рахівський, Тячівський райони (Закарпатська область).

Водночас є області, в яких підтримка цих партій менша більш ніж на 20 % – це області, що розташовуються в межах Галицьких етнічних територій (Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська області). Найменшою ця підтримка була в межах Львівської області (менше 24 %) і зокрема в межах міста Львів (менше 19 %). Це пояснюється наявністю найбільш відданого електорату, який традиційно підтримує партії націонал патріотичного спрямування і навіть така підтримка ліберальних ідей є радше винятком. Івано-Франківська та Тернопільська області традиційно підтримують такі ж погляди, але у виборах-2019 партії цього спрямування мали досить високу підтримку (43-29 %). Хоча результати в межах навіть однієї області досить суттєво коливаються, що свідчить про несформовані погляди на дану ідеологію. Прикладом може бути Івано-Франківська область. В південних адміністративних територіях області (Верховинський, Косівський, Снятинський райони) ці партії підтримували майже 43 % електорату, в той час як в місті Івано-Франківську – менше 29 %. Це можна пояснити тим, що саме південні райони цієї області мають найвищі показники безробіття та роботи тіньового сектору і досить значну кількість працездатного населення, яке багато років перебуває на заробітках за кордоном, маючи дещо інший світогляд та бачення політичної ситуації країні. Водночас обласний центр традиційно акумулює найбільш освічений та патріотично налаштований електорат, для якого ці погляди не близькі.

ВИСНОВКИ

Явка виборців в 2019 р. була найнижчою в історії виборів в Україні (49,8 %) і навіть в Західноукраїнському регіоні вперше за історію виборів продемонстрував нижчу явку, ніж в Україні загалом. Хоча саме в межах даної території є області в яких було зафіксовано максимальні показники участі у виборах – Івано-Франківська – 54,2 %, Львівська область – 53,4 %. Традиційно найнижчою явка була в поліетнічних областях (Чернівецька та Закарпатська області). Такі тенденції обґрунтовуються певною зневірою населення регіону в змінах, а також соціальними та економічними причинами – сезон відпусток та значна зайнятість населення Західної України на сезонних роботах за кордоном були суттєвою перепоною до участі у виборах.

Виборча кампанія 2019 року ввійде в історію електоральної географії України як кампанія з наймасштабнішою підтримкою однієї політичної партії – «Слуга народу» (43,16 %). В середньому в Західноукраїнському регіоні цей

показник був дещо нижчим (39,76 %). Водночас, тут є області з суттєво нижчими показниками (Львівська – 22,19 %; це був найнижчий показник підтримки лідера парламентських перегонів в Україні), а також такі, в яких цей показник був значно перевищений (Чернівецька область – 50,68 %, Закарпатська область – 50,44 %). Це ознака внутрішньорегіональних ідеологічних розбіжностей та рівня політичної сформованості регіонального електорату.

Прихід у Верховну Раду «нових парламентських партій» є ознакою чергової спроби пошуку політичних угруповань, які мали б докорінно змінити ситуацію в країні. Їх протистояння з давніми парламентськими силами є своєрідним мотиватором для останніх в боротьбі за сфери впливу та електорат. партіями формування довіри до політичних лідерів.

Раціональність мислення виборців конкретного регіону можна оцінити числом голосів, які були віддані за прохідні «парламентські» партії. Понад 74 % виборців Західноукраїнського регіону підтримало ті партії, які пройшли до парламенту (цей показник досить суттєво відрізняється від загальнодержавного). В п'яти областях означеного регіону (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Чернівецька) підтримка партій, які пройшли до парламенту перевищувала пересічнорегіональний показник.

Підтримка 50 % електорату нових парламентських партій є яскравим підтвердженням надій на зміни, які вони уособлювали. Тільки чверть виборців регіону відзначитися в цій виборчій кампанії усталеними поглядами, яких вони завжди дотримувалися.

Дуже яскравим критерієм політичних розбіжностей Західноукраїнського регіону є протистояння в підтримці право-центристських («Європейська солідарність», ВО «Батьківщина») та центристських партій з ліберальними поглядами («Слуга народу», «Опозиційна платформа – за життя!»). В середньому за парламентські партії право-центристського напрямку в регіоні проголосувало близько 21 % виборців, що є вищим від середнього в Україні (18 %) та відповідає традиціям областей Західної України. Партії ліберального спрямування не є типовими для досліджуваного регіону але в 2019 році вони мали підтримку, яка коливалася від 19 % в деяких обласних центрах (Львів) і до 60 % в окремих адміністративних районах Чернівецької та Закарпатської областей. , як ідеологічно близькі, можна констатувати, що цей напрямок мав безперечне лідерство в Україні, але неоднозначно були підтримані в межах досліджуваної території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакумов О.С. Електоральна поведінки українських виборців в 2010-2014 рр.: кластерний аналіз [Текст] // Форум права. 2016. № 3. С. 19-24.
2. Брайчевський Ю.С. Концепція місця як чинника електоральної поведінки та регіональна політична поляризація в Україні [Текст] // Економічна та соціальна географія. 2013. Вип. 2 (67). С. 67-74.
3. Вишняк О. Політична типологія регіонів України: динаміка та фактори змін. Українське суспільство 1992-2008 [Текст] // Соціологічний моніторинг. Київ: Ін-т соціол. НАН України, 2008. С. 331-342.

4. *Дністрянський М.С.* Політична географія та геополітика України: Навчальний посібник [Текст]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 344 с.
5. *Колодій А.* Український регіоналізм як стан культурно-політичної поляризованості [Текст] // АГОРА. Випуск 3: Україна – регіональний вимір. Київ: Стилос, 2006. С. 69-91.
6. *Кузишин А.В.* Прояви електоральної культури на виборчому полі областей Карпатсько-Подільського регіону [Текст] // Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки. Одеса, 2017. Том 22. № 30. С. 162-172.
7. *Кузишин А.В.* Суспільно-географічний аналіз електорального поля Західноукраїнського регіону [Текст] // Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль: СМП «Тайп», 2019. № 2 (47). С. 59-66.
8. *Кузишин А.В.* Суспільно-географічна характеристика електоральної культури на виборчому полі областей Карпатсько-Подільського регіону [Текст] // Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль: СМП «Тайп». 2016. № 2 (41). С. 104-110.
9. *Черкашин К.В.* Електоральна поведінка населення незалежної України в регіональних зрізах: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 [Текст]. Тавр. нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. Сімферополь, 2005. 19 с.
10. Abstention and voting behaviour in the 2009 European elections. Analytical summary [Дані, текст] [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20150201PVL00062/Abstention-and-voting-behaviour-in-the-2009-European-elections>.
11. *Ansolabehere, S. and Konisky, D.M.* The introduction of voter registration and its effect on turnout [Текст] // Political Analysis. 2006, vol. 14, pp. 83-100.
12. *Dettrey, B.J., Schwandt-Bayer, L.A.* Voter Turnout in Presidential Democracies [Текст] // Comparative Political Studies. 2009. Vol. 42 (10), pp. 1317–1338.
13. *Haydukiewicz L.* Electoral geography as a new mean of analyzing social change Krakow city and Malopolskie Voivodship case study [Текст] // Bulletin of Geography socio-economic. Series. No. 15/2011. P. 95-115. DOI: <http://dx.doi.org/10.2478/v10089-011-0007-8>.
14. *Hogan, R.E.* Campaign spending and voter participation in state legislative elections [Текст] // Social Science Quarterly. 2013. Vol. 94, pp. 840-864.
15. *Holbrook, T.M. and Weinschenk, A.C.*, Campaigns, Mobilization, and Turnout in Mayoral Elections [Текст] , Political Research Quarterly. 2014, 67 (1), pp. 42–55.
16. *Eggers, A.C.* Proportionality and Turnout: Evidence From French Municipalities [Текст] // Comparative Political Studies. 2015. Vol. 48 (2), pp. 135-167.
17. *Endersby, J.W. and Kriekhaus, J.T.* Turnout around the globe: the influence of electoral institutions on national voter participation, 1972–2000 [Текст] // Electoral Studies. 2008. Vol. 27, pp. 601-610.
18. *Fowler, A.* Electoral and policy consequences of voter turnout: evidence from compulsory voting in Australia [Текст] // Quarterly Journal of Political Science. 2013. Vol. 8, pp. 159-182.
19. *Fauvelle-Aymar, C. and François, A.* The impact of closeness on turnout: an empirical relation based on a study of a two-round ballot [Текст] // Public Choice, 2006. Vol. 127, pp. 469-491.
20. *Kowalski, M.* Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdzarcia kraju [Текст]. In: Kowalski, M. editor, Przestrzeń wyborcza Polski, Warszawa: PTG, PAN IGiPZ, 2003. pp. 11-48.
21. *Kowalski, M.* Regionalne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków w latach 1989–2001 [Текст]. In: Markowski, T. editor, Przestrzeń w zarządzaniu rozwojem regionalnym i lokalnym, Biuletyn KPZK, 2004. Vol. 211, Warszawa: KPZK PAN, pp. 407-430.
22. *Krzemiński, P.* 'Zachowania wyborcze w wyborach parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 2005–2007 – wzory przestrzennych zróżnicowań' [Текст] // Przegląd Geograficzny. 2009, 81 (2).
23. *Lasoń, A., Torój, A.* Anti-liberal, Anti-Establishment or Constituency-driven? Spatial econometric analysis of Polish Parliamentary election results in 2015 [Дані, текст] // European Spatial Research Policy. 2019. Volume 26. Number 2, pp. 199-236.
24. *Mansley, E. and Demsar, U.* 'Space matters: Geographic variability of electoral turnout determinants in the 2012 London mayoral election' [Текст] // Electoral Studies. 2015 Vol. 40, pp. 322-334.
25. *Nikolenyi, C.* Concurrent Elections and Voter Turnout: The Effect of the De-Linking of State Elections on Electoral Participation in India's Parliamentary Polls, 1971–2004 [Текст] // Political Studies. 2010. Vol. 58 (1), pp. 214-233.

26. Saib, M. Spatial Autocorrelation in Voting Turnout [Текст] // Journal of Biometrics & Biostatistics, 2017. Volume 8. Issue 5. Режим доступу: <https://www.hilarispublisher.com/open-access/spatial-autocorrelation-in-voting-turnout-2155-6180-1000376.pdf>
27. Zarycki, T. Nowa przestrzeń społeczno-polityczna Polski [Текст]. In: Studia regionalne i lokalne, 1997. Vol. 23, 56, Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, pp. 3-235.
28. Zarycki, T. Region jako kontekst zachowań politycznych, [Текст], Warszawa: Scholar. 2002, 195 s.
29. British Broadcasting Corporation. Режим доступу: www.bbc.com/ukrainian/features-49133636
30. Democratic Initiatives Foundation. Режим доступу: dif.org.ua/article/khto-za-kogo-progolosuvav-demografiya-natsionalnogo-ekzit-polu-na-parlamentskikh-viborakh-2019?fbclid=IwAR1Dwb0ZtNljHrF2Wgo9BRN0PCPSD09M8sFc9l6GQDBIOMu-ns3Ze-W0pRw

REFERENCES

1. Bakumov O.S. (2015), Elektoral`na povedinky` ukrayins`ky`x vy`borciv v 2010-2014 rr.: klasterny`j analiz [Electoral behavior of Ukrainian Voters in 2010-2014: Cluster Analysis] *Forum prava*. № 3, pp. 19-24.
2. Brajchevs`ky`j Yu.S. (2013), Konceptiya misyca yak chy`nny`ka elektoral`noyi povedinky` ta regional`na polity`chna polyary`zaciya v Ukrayini [The concept of place as a factor of electoral behavior and regional political polarization in Ukraine], *Economic and social geography*, vol. 2 (67), pp. 67-74.
3. Vy`shnyak O. (2008), Polity`chna ty`pologiya regioniv Ukrayiny` : dy`namika ta faktory` zmin [Political typology of regions of Ukraine: dynamics and factors of change] *Ukrainian society 1992–2008. Sociological monitoring*. - Kyiv: Institute of Sociology. NAS of Ukraine, pp. 331-342.
4. Dnistrians`ky`j M.S. Polity`chna geografiya ta geopolity`ka Ukrayiny` : Navchal`ny`j posibny`k. Ternopil: Navchal`na kny`ga – Bohdan, 2010. 344 p. [Dnistrians`kyj M.S. Дністрянський М.С. Political geography and Geopolitics of Ukraine: Textbook. Ternopil: Navchal`na knyha – Bohdan, 2010. 344 p.
5. Kolodij A. (2006), Ukrayins`ky`j regionalizm yak stan kul`turno-polity`chnoyi polyary`zovanosti [Ukrainian regionalism as a state of cultural and political polarization] *AGORA. Issue 3: Ukraine – regional dimension*. Kyiv: Stylus, pp. 69-91.
6. Kuzy`shy`n A.V. (2017), Proyavy` elektoral`noyi kul`tury` na vy`borchomu poli oblastej Karpats`ko-Podil`s`kogo regionu [Displays of Electoral culture in the Electoral field of the Carpathian-Podolsk region] *Odesa National University Herald. Geography and Geology*, vol. 30(1), pp. 162-172.
7. Kuzy`shy`n A.V. (2019), Suspil`no-geografichny`j analiz elektoral`nogo polya Zaxidnoukrayins`kogo regionu [Social-Geographical analysis of the Electoral field of the Western Ukrainian region] *The Scientific issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Geography*. Vol. 47(2), pp. 59-66.
8. Kuzy`shy`n A.V. (2016), Suspil`no-geografichna xaraktery`sty`ka elektoral`noyi kul`tury` na vy`borchomu poli oblastej Karpats`ko-Podil`s`kogo regionu [Socio-Geographic characteristics of Electoral culture in the Electoral field of the Carpathian-Podilsk region]. *The Scientific issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Geography* Vol. 41(2), pp. 104-110.
9. Cherkashyn K.V. (2005), Elektoralna povedinka naselennia nezalezhnoi Ukrainy v rehionalnykh zrizakh: Avtoref. dys... kand. polit. nauk: 23.00.02 Tavr. nats. un-t im. V.I.Vernadskoho. – Simf., 2005. – 19 p.
10. *Abstention and voting behaviour in the 2009 European elections. Analytical summary* Available at: 106 <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20150201PVL00062/Abstention-and-voting-behaviour-in-the-2009-European-elections> [Accessed 21 June 2020]
11. Ansolabehere, S. and Konisky, D.M. (2006), The introduction of voter registration and its effect on turnout, *Political Analysis*, 14, pp. 83-100.
12. Dettrey, B.J., Schwindt-Bayer, L.A. (2009), Voter Turnout in Presidential Democracies, *Comparative Political Studies*, 42 (10), pp. 1317-1338.
13. Haydukiewicz L. (2011), Electoral geography as a new mean of analyzing social change Krakow

- city and Malopolskie Voivodship case study. *Bulletin of Geography socio-economic Series*. No. 15/2011. P. 95-115. Available at: DOI: <http://dx.doi.org/10.2478/v10089-011-0007-8> [Accessed 01 June 2020].
14. Hogan, R.E. (2013), Campaign spending and voter participation in state legislative elections, *Social Science Quarterly*, 94, pp. 840-864.
 15. Holbrook, T.M. and Weinschenk, A.C. (2014), Campaigns, Mobilization, and Turnout in Mayoral Elections, *Political Research Quarterly*, 67 (1), pp. 42-55.
 16. Eggers, A.C. (2015), Proportionality and Turnout: Evidence From French Municipalities, *Comparative Political Studies*, 48 (2), pp. 135-167.
 17. Endersby, J.W. and Kriekhaus, J.T. (2008). Turnout around the globe: the influence of electoral institutions on national voter participation, 1972-2000, *Electoral Studies*, 27, pp. 601-610.
 18. Fowler, A. (2013), Electoral and policy consequences of voter turnout: evidence from compulsory voting in Australia, *Quarterly Journal of Political Science*, 8, pp. 159-182.
 19. Fauvelle-Aymar, C. and François, A. (2006), The impact of closeness on turnout: an empirical relation based on a study of a two-round ballot, *Public Choice*, 127, pp. 469-491.
 20. Kowalski, M. (2003), Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdarcia kraju. In: Kowalski, M. editor, *Przestrzeń wyborcza Polski*, Warszawa: PTG, PAN IG-iPZ, pp. 11-48.
 21. Kowalski, M. (2004), Regionalne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków w latach 1989-2001. In: Markowski, T. editor, *Przestrzeń w zarządzaniu rozwojem regionalnym i lokalnym*, Biuletyn KPZK, Vol. 211, Warszawa: KPZK PAN, pp. 407-430.
 22. Krzemiński, P. (2009), Zachowania wyborcze w wyborach parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 2005-2007 – wzory przestrzennych zróżnicowań, *Przegląd Geograficzny*, 81 (2).
 23. Lasoń, A., Torój, A. (2019), Anti-liberal, Anti-Establishment or Constituency-driven? Spatial econometric analysis of Polish Parliamentary election results in 2015. *European Spatial Research Policy*. Volume 26. Number 2, pp. 199-236.
 24. Mansley, E. and Demsar, U. (2015), Space matters: Geographic variability of electoral turnout determinants in the 2012 London mayoral election, *Electoral Studies*, 40, pp. 322-334.
 25. Nikolenyi, C. (2010), Concurrent Elections and Voter Turnout: The Effect of the De-Linking of State Elections on Electoral Participation in India's Parliamentary Polls, 1971-2004, *Political Studies*, 58 (1), pp. 214-233.
 26. Saib, M. (2017), Spatial Autocorrelation in Voting Turnout, *Journal of Biometrics & Biostatistics*, Volume 8. Issue 5. – Available at: <https://www.hilarispublisher.com/open-access/spatial-autocorrelation-in-voting-turnout-2155-6180-1000376.pdf> [Accessed 17 May 2020].
 27. Zarycki, T. (1997), Nowa przestrzeń społeczno-polityczna Polski. In: *Studia regionalne i lokalne*, Vol. 23, 56, Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, pp. 3-235.
 28. Zarycki, T. (2002), *Region jako kontekst zachowań politycznych*, Warszawa: Scholar, 195 p.
 29. British Broadcasting Corporation. – Available at: www.bbc.com/ukrainian/features-49133636 [Accessed 22 September 2020]
 30. Democratic Initiatives Foundation. Available at: www.dif.org.ua/article/khto-za-kogo-progolosuvav-demografiya-natsionalnogo-ekzit-polu-na-parlamentskikh-viborakh-2019?fbclid=IwAR1Dwb0ZtNljHrF2Wgo9BRN0PCPSD09M8sFc9l6GQDBIOMu-ns3Ze-W0pRw [Accessed 10 September 2020]

Надійшла 24.10.2020 р.

А. В. Кузишин, канд. геогр. наук, доцент
Тернопольский национальный педагогический
университет имени Владимира Гнатюка,
кафедра географии Украины и туризма,
ул. М. Кривоноса, 2, Тернополь, 46027
kuzyshyn_a@tnpu.edu.ua

ПРОСТРАНСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ ЭЛЕКТОРАЛЬНЫХ СИМПАТИЙ НАСЕЛЕНИЯ ЗАПАДНО-УКРАИНСКОГО РЕГИОНА ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ВЫБОРОВ В ВЕРХОВНУЮ РАДУ 2019 ГОДА

Резюме

Данное исследование имеет субрегиональный характер. При его изучении мы сосредоточились на институциональной и политической переменных в сочетании с другими векторами воздействия. Целью исследования является сопоставление результатов электоральных симпатий населения Украины в целом и Западно-украинского региона с доминирующими тенденциями по этому вопросу в Европе. Мы сосредоточили внимание на территории Западно-украинского региона (всего 9 единиц) на уровне административных областей в разрезе избирательных округов, чтобы продемонстрировать взаимосвязь между результатами голосования и широким спектром переменных, определяющих региональный социально-экономический, исторический, социокультурный контекст.

Ключевые слова: Западно-украинский регион, выборы, результаты выборов, явка избирателей, территориальная поддержка партий, парламентские партии.

A.V. Kuzyshyn

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
Department of Geography of Ukraine and Tourism,
2, M. Kryvonosa str., Ternopil, 46027, Ukraine
kuzyshyn_a@tnpu.edu.ua

SPATIAL ANALYSIS OF ELECTORAL SYMPATHIES OF THE POPULATION OF THE WESTERN UKRAINIAN REGION ACCORDING TO THE RESULTS OF THE ELECTIONS TO THE VERKHOVNA RADA OF 2019

Abstract

Problem Statement and Purpose. The study has subregional nature and is devoted to a large region of Ukraine. During the study we focused on institutional and political variables in combination with other vectors of influence. The aim of the study is to compare the results of electoral sympathies of the population of Ukraine and the

Western Ukrainian region with the prevailing trends on this issue in Europe. We took into consideration the elective territories of the Western Ukrainian region (9 units in total) at the level of administrative regions in terms of constituencies to identify the relationship between voting results and a wide range of variables that determine the regional socio-economic, historical and socio-cultural context.

Our spatial multi-vector study was based on the analysis of the following variables: support for the "Sluha Narodu" party, support for other parliamentary parties in the elections of 2019, distribution of votes between center-right and liberal-center parliamentary parties, support / opposition of the so-called "old" and "new" parliamentary parties during the 2019 voting, as well as a spatial analysis of voter turnout.

Data & Methods. The conducted research is based on the data of the Central Election Commission of Ukraine, including the data of different territorial levels of coverage (polling station - constituency - administrative region). In its course, methods of spatial analysis and differentiation, generalization and forecasting were used.

Results. The results of the study showed an unconventionally low voter turnout, which is not typical for the studied region, significant fluctuations in support of the unprecedented election leader (the "Sluha Narodu" party), orientation for young parliamentary parties as a hope for change of the inner state of the country. In general, the electorate of Western Ukraine should be considered quite pragmatic due to the significant support of the parties that entered parliament. The region was marked by significantly higher support for center-right parties, which is a traditional phenomenon for this territory, and generally lower support for unusual liberal views.

Keywords: Western Ukrainian region, elections, election results, voter turnout, territorial support of parties, parliamentary parties.